

แนวปฏิบัติการดูแลให้คำปรึกษานักเรียน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพรุพิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราษราษฎร์ธานี - ชุมพร

แนวปฏิบัติการให้คำปรึกษาและดูแลและช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ในการคัดกรองนักเรียนมีการจัดตั้งส่งครูประจำชั้นอย่างเป็นระบบและชัดเจน ศึกษาข้อมูลนักเรียน 3 ด้านใหญ่ คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและ ด้านอื่นๆ วิธีการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย คือ ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) วิธีการอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน แพ้ผสมงาน การเยี่ยมบ้านนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มช่วยเหลือ/มีปัญหา มีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อให้มีมาตรฐานและแนวทางในการคัดกรองเหมือนกัน และเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์ ความรุนแรง และความถี่ของพฤติกรรมนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนในด้านต่างๆ

3. การส่งเสริมนักเรียน หลังการคัดกรองนักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร่วมกับการแนะแนวหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เช่น

กิจกรรมทางวิชาการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การตอบปัญหาทางวิชาการ ด้านดนตรี กีฬา กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ค่ายคุณธรรม – จริยธรรม โรงเรียนปลอดบุหรี่ และกิจกรรมอื่นๆ ที่สร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเองสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การดูแลและช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มช่วยเหลือ / มีปัญหาจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการในการช่วยเหลือ ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดูแลป้องกันให้นักเรียนเติบโต เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

การดูแลและช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนได้ดำเนินการ 2 ประการสำคัญ ได้แก่

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

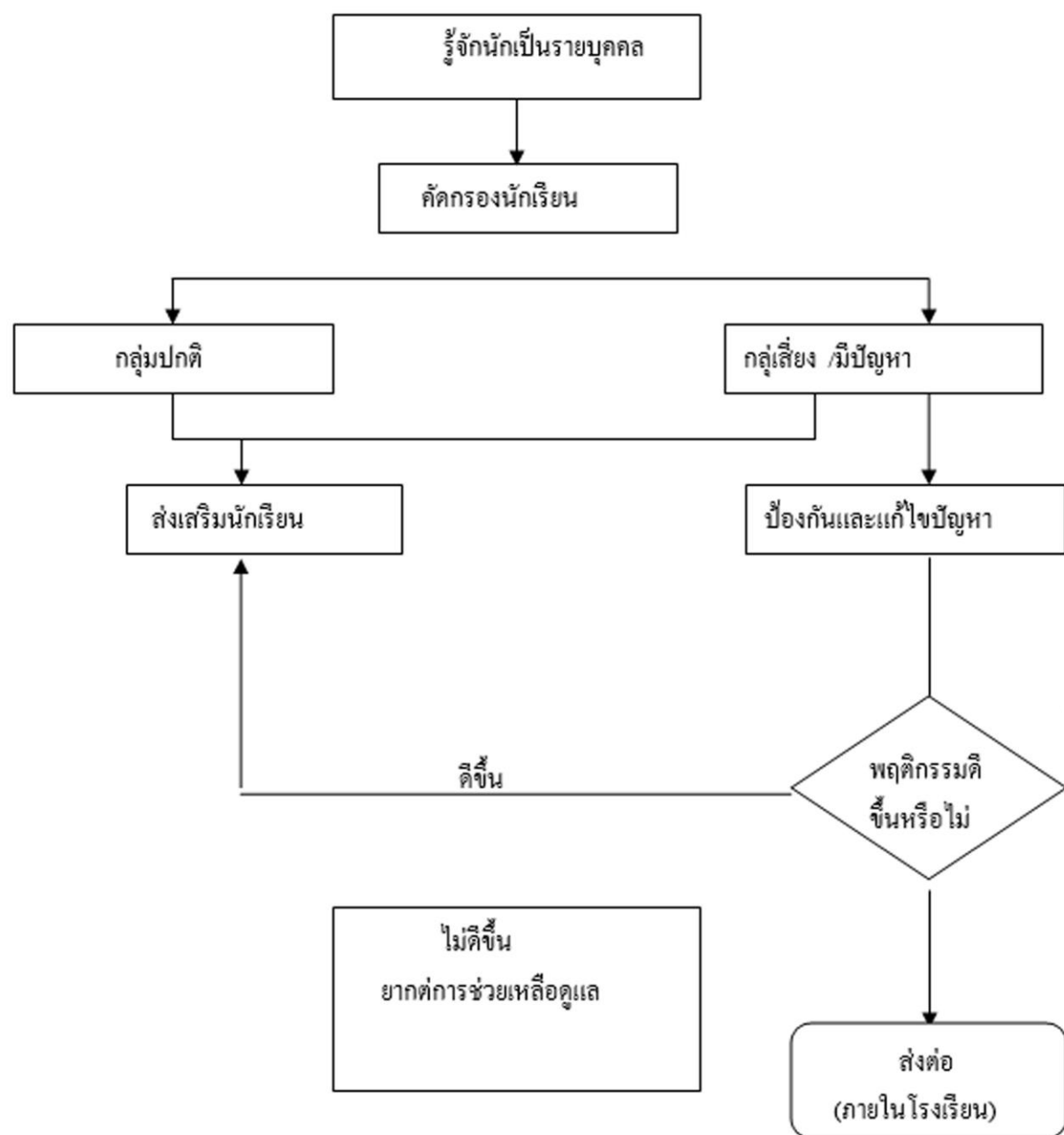
โรงเรียนจะพึงระวังในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ การรักษาความลับ ไม่นำเรื่องราวของนักเรียนไปเปิดเผย และการช่วยเหลือนักเรียนจะต้องพิจารณาถึงเหตุผลให้ครบถ้วนและหาวิธีการที่เหมาะสม สำหรับสาเหตุของปัญหานั้น

5.การส่งต่อนักเรียน ผลจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติด การแสดงดนตรีต้านยาเสพติด กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และสร้างภาวะผู้นำ ให้นักเรียนสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

การส่งต่อของโรงเรียนพรุพิพิทยาคมส่วนใหญ่เป็นการส่งต่อภายใน เนื่องจากไม่มีกรณีร้ายแรงโดยมีครูที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ และหัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมทำงานแนะแนว ตลอดจนคณะกรรมการฝ่ายบริหารของโรงเรียนร่วมกันแก้ปัญหาตามความเหมาะสม

แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

แบบบันทึกการให้คำปรึกษานักเรียนรายบุคคล
โรงเรียนพรพิพิทยาคม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ชื่อ - สกุล ผู้เรียน .....ชั้น .....เลขที่.....
วัน เดือน ปี ที่ให้คำปรึกษานักเรียน ..... เวลา .....
สถานที่ให้คำปรึกษา.....
2. วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา คือ
.....
.....
.....
.....
3. สรุปผลจากการสัมภาษณ์
.....
.....
.....
4. ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....
5. ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... นักเรียน   ลงชื่อ ..... ผู้ให้คำปรึกษา
(.....)
...../...../.....

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

โรงเรียน.....อำเภอ..... จังหวัด.....

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา .....

6. ชื่อ – สกุล นักเรียน..... ชั้น ..... เลขที่ .....
- วัน เดือน ปี ที่สังเกตนักเรียน ..... เวลา .....
- สถานที่ .....
7. วัตถุประสงค์ของการสังเกต คือ .....
- .....
- .....
8. พฤติกรรมที่แสดงออก (บรรยายพฤติกรรมและเหตุการณ์ในสถานการณ์หนึ่งๆที่เกิดขึ้น)
- .....
- .....
- .....
- .....
9. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางช่วยเหลือ / แก้ไข
- .....
- .....
- .....
- .....

ลงชื่อ ..... ครูผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

1. ชื่อ ..... นามสกุล ..... ชั้น ม. .... / ..... เลขที่ .....
ชื่อเล่น .....
2. บิดา ชื่อ – สกุล ..... อายุ ..... ปี อาชีพ .....
รายได้เดือนละ ..... บาท ความรู้สึกที่มีต่อบิดา .....
3. มารดา ชื่อ – สกุล ..... อายุ ..... ปี อาชีพ .....
รายได้เดือนละ ..... บาท ความรู้สึกที่มีต่อมารดา .....
4. นักเรียนมีพี่น้อง ..... คน มีน้อง ..... คน นักเรียนเป็นบุตรคนที่ ..... ความสัมพันธ์
ระหว่างนักเรียนกับพี่น้อง .....
5. ชีวิตเป็นอยู่ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ .....
6. ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตนเอง .....
7. เพื่อนที่สนิทที่สุดของนักเรียน (ชื่อ – สกุล) .....
8. สิ่งที่นักเรียนอยากได้จากคนรอบข้าง (พ่อ แม่ ครู พี่ น้อง เพื่อน ๆ ล ฯ) .....
.....
9. สิ่งที่นักเรียนกลัวในการอยู่ร่วมกับคนอื่น .....
10. สิ่งที่นักเรียนชอบ / พอใจเกี่ยวกับตนเอง .....
11. สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบที่เกี่ยวกับตนเอง .....
12. สิ่งที่นักเรียนอยากปรับปรุง / แก้ไขตนเอง .....
13. ความภาคภูมิใจ / ความสำเร็จของนักเรียน .....
14. เหตุการณ์ที่นักเรียนประทับใจมากที่สุด .....
15. ขณะนี้นักเรียนไม่สบายใจในเรื่อง .....
16. บุคคลที่นักเรียนไว้วางใจอยากปรึกษาปัญหาต่างๆ .....
17. กิจกรรมยามว่างที่นักเรียนชอบทำอะไร .....
18. นักเรียนได้เงินมาโรงเรียนวันละ ..... ส่วนใหญ่ใช้เกี่ยวกับ .....
19. นักเรียนเสียใจเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องใดมากที่สุด .....
20. ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนและครู .....

ลงชื่อ ..... ผู้กรอกข้อมูล

แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
โรงเรียนพรพิพิทยาคม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. นักเรียน (ชื่อ – สกุล) .....ชื่อเล่น ..... ชั้น ม. .... / .....เลขที่.....
 บิดา (ชื่อ – สกุล) ..... อาชีพ.....
 มารดา (ชื่อ – สกุล) ..... อาชีพ.....
 อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ ..... ตำบล ..... อำเภอ.....
 จังหวัด ..... เบอร์โทรศัพท์บ้าน ..... เบอร์โทรมือถือ.....

2. สภาพทั่วไปที่พบบ้านนักเรียน
  - 2.1. สภาพแวดล้อม / ท้องถิ่นของนักเรียน
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ยากจน   ☐ ไม่แน่ใจ
 เพราะ .....

  - 2.2. สภาพบ้าน / และครอบครัว
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ยากจน   ☐ ไม่แน่ใจ
 เพราะ .....

  - 2.3. ความสัมพันธ์ของครอบครัว
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ยากจน   ☐ ไม่แน่ใจ
  - 2.4. ข้อมูลด้านอื่นๆ
 .....
 .....

3. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อนักเรียน
  - 3.1. ภารกิจที่รับผิดชอบ คือ .....
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ปรับปรุง
  - 3.2. การใช้เวลาว่างที่บ้าน ได้แก่ .....
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ปรับปรุง
  - 3.3. การมีสัมพันธภาพต่อครอบครัว ได้แก่ .....
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ปรับปรุง
  - 3.4. การเอาใจใส่ต่อการเรียน
☐ ดีมาก   ☐ ค่อนข้างดี   ☐ ปรับปรุง

3.5. อื่นๆ

.....

.....

.....

4. สรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยรวมพบว่า

☐ ปกติ

☐ ควร

ส่งเสริม.....

☐ ความช่วยเหลือ

เร่งด่วน.....

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครองนักเรียน

(.....)

เกี่ยวข้องกับ .....

ลงชื่อ ..... ครูที่ปรึกษา

(.....)

...../...../.....

แผนที่ทางไปบ้านนักเรียน หรือรูปถ่ายบ้านนักเรียน (บางกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือ)

แบบบันทึกการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล

โรงเรียนพรพิพิทยาคม

(จากข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล แบบประเมินตนเอง (SDQ) และอื่นๆ)

ชื่อ ..... นามสกุล ..... เลขประจำตัว .....

ชั้น ม. .... / ..... เลขที่ ..... วันที่บันทึกข้อมูล ..... / ..... / .....

ครูผู้บันทึก .....

1. ความสามารถด้านการเรียน

☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
[ ] ผลการเรียนเฉลี่ย 1.00 – 2.00		[ ] ผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50
[ ] มาโรงเรียนสาย 3 ครั้ง/สัปดาห์		[ ] อ่านหนังสือไม่ออก
[ ] ติด 0 , ร , มส 1 – 2 วิชาใน 1 ภาคเรียน		[ ] ติด 0 , ร , มส , มผ 3 วิชาขึ้นไป
[ ] อ่านหนังสือไม่คล่อง		[ ] ไม่ส่งงานหลายวิชา
[ ] ไม่เข้าเรียนหลายครั้งโดยไม่เหตุจำเป็น		[ ] เขียนหนังสือไม่ถูกต้องสะกดคำผิด แม้แต่คำง่ายๆ
[ ] อื่นๆระบุ.....		[ ] อื่นๆระบุ.....

1.1. ด้านความสามารถอื่นๆ

- ☐ มีระบุ .....
- ☐ ไม่มี (ไม่ชัดเจนในความสามารถด้านอื่น นอกจากด้านการเรียน)

2. ด้านสุขภาพ

☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
[ ] น้ำหนักผิดปกติและไม่สัมพันธ์ กับส่วนสูงหรืออายุเล็กน้อย		[ ] น้ำหนักผิดปกติและไม่สัมพันธ์ ส่วนสูงหรืออายุมากชัดเจน
[ ] สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง		[ ] มีความพิการทางร่างกาย
[ ] มีโรคประจำตัวที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนหรือเจ็บป่วยบ่อย		[ ] ป่วยเป็นโรคร้ายแรง / เรื้อรัง
[ ] มีปัญหาด้านสายตา / สัน / เอียง (ไม่มีแว่นตาใส่)		[ ] มีปัญหาในการมองเห็น
[ ] มีปัญหาในการได้ยินไม่ชัดเจน		[ ] มีความบกพร่องทางการได้ยินมาก
[ ] ผลการเรียนเฉลี่ย 1.00 – 2.00		[ ] ผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50
[ ] มาโรงเรียนสาย 3 ครั้ง/สัปดาห์		[ ] อ่านหนังสือไม่ออก
[ ] ติด 0 , ร , มส 1 – 2 วิชาใน 1 ภาคเรียน		[ ] ติด 0 , ร , มส , มผ 3 วิชาขึ้นไป
[ ] อ่านหนังสือไม่คล่อง		[ ] ไม่ส่งงานหลายวิชา
[ ] ไม่เข้าเรียนหลายครั้งโดยไม่เหตุจำเป็น		[ ] เขียนหนังสือไม่ถูกต้องสะกดคำผิด
[ ] ออทิสติก		[ ] บกพร่องในการพูด
[ ] อื่นๆระบุ.....		[ ] อื่นๆระบุ.....

3. ด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม (SDQ)

1) ด้านอารมณ์	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
2) ด้านความพฤติกรรม / เกเร	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
3) ด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
4) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา

สรุป ข้อมูลแบบประเมิน SDQ (จากคะแนนรวม 4 ด้าน) นักเรียนอยู่ในกลุ่ม

☐ ปกติ   ☐ เสี่ยง   ☐ มีปัญหา

4.ด้านครอบครัว

4.1 ด้านเศรษฐกิจ

☐ ปกติ   ☐ เสี่ยง   ☐ มีปัญหา

[ ] รายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท	[ ] ยังไม่ได้ชำระค่าธรรมเนียมการเรียน 1 ภาคเรียนขึ้นไป
[ ] บิดาหรือมารดาตกงาน	[ ] มีภาระหนี้สินจำนวนมาก
[ ] ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	[ ] ไม่มีเงินพอรับประทานอาหารกลาง
[ ] ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียน	[ ] อื่นๆระบุ

.....

4.2 การคุ้มครองนักเรียน

☐ ปกติ   ☐ เสี่ยง   ☐ มีปัญหา

[ ] พ่อแม่แยกทางกันหรือแต่งงานใหม่ รุนแรง	[ ] มีความขัดแย้งและมีการใช้ความ ในครอบครัว
[ ] ที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งมั่ว/สถานที่เร่ร่อน ใน	[ ] นักเรียนถูกทารุณ /ทำร้ายจากบุคคล ครอบครัวผู้อื่น
[ ] ที่เสี่ยงต่อสวัสดิภาพ	[ ] ถูกล้วงละเมิดทางเพศ
[ ] อยู่หอพัก	[ ] ถูกรังแก/ข่มขู่/รีดไถ เงินหรือสิ่งของ
[ ] มีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง	[ ] ไม่มีผู้ดูแล
[ ] บุคคลในครอบครัวติดสารเสพติด หรือเล่นการพนัน	[ ] ได้รับผลกระทบจากโรคร้ายแรง
[ ] มีความขัดแย้ง/ทะเลาะกันในครอบครัว	[ ] อื่นๆระบุ.....
[ ] อื่นๆระบุ.....	

5.ด้านอื่นๆ (ดูรายละเอียดตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน)

5.1	ด้านเสพติด	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
5.2	ด้านพฤติกรรมทางเพศ	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา
5.3	ด้านความปลอดภัย	☐ ปกติ	☐ เสี่ยง	☐ มีปัญหา

สรุป

จากภาพรวมจากข้อมูลทุกด้าน (ทั้ง 5 ข้อ) นักเรียนจัดอยู่ในกลุ่ม

☐ ปกติ	หมายถึง	ปกติในทุกด้านที่คัดกรอง
☐ เสี่ยง	หมายถึง	มีบางด้านปกติและเสี่ยง
☐ มีปัญหา	หมายถึง	มีปกติ / เสี่ยง / มีปัญหา (หากมีปัญหามั้ด้านเดียวให้ลงสรุปว่ามีปัญหา

